

ЗАШТИТА СИНДИКАЛНИХ ПРЕДСТАВНИКА

Синдикални представници уживају заштиту од отказа и неповољнијих услова рада само уколико су у питању синдикални представници код послодавца.

Из образложења:

„Према утврђеном чињеничном стању тужилац је од стране туженог био упућен на рад у АД „Д.А“ на основу уговора о пословној сарадњи између туженог и АД „Д.А“ па је на основу упућивања код другог послодавца тужени 10.06.2009. године донео решење о мировању радног односа тужиоцу распоређеном на послове „референт друмског транспорта“ у ОЈ Д.П, са правом да се у року од 15 дана након престанка радног односа врати на рад код туженог. Тужиоцу је 09.06.2014. године код АД „Д.А“ због истека рока на који је заснован престао радни однос. Између тужиоца и туженог је 10.06.2014. године закључен овде побијани уговор о раду према коме тужилац завршеним VI-1 степеном стручне спреме, са завршеном Вишом школом унутрашњих послова, по занимању правник, обавља послове „референт друмског транспорта“ у ОЈ Д.П за основну зараду у нето износу од 44.022,00 динара односно 253,00 динара по сату те да му је укупни коефицијент посла 2,20 који се множи са минималном зарадом. Тужени је закључио споразум са синдикалном организацијом „Самосталног синдиката“ дана 15.04.2013. године према коме је чланом 5. став 3. предвиђено да се председник синдикалне организације обавезује да са послодавцем утврди укупан број заштићених синдикалних представника, а ставом 5. да синдикални представник за време обављања његове функције, као и годину дана по њеном престанку не може због синдикалне активности да буде распоређен на друго радно место нити упућен на рад код другог послодавца или на било који начин доведен у мање повољан или подређен положај без сагласности синдиката. Код туженог није посебно утврђиван број заштићених синдикалних представника нити је тражена сагласност синдикалне организације туженог у вези поновног радног ангажмана тужиоца.

Тужилац је 05.01.2006. године био изабран за члана ИО синдикалне организације и за члана Општинског већа самосталних синдиката. Својство члана синдикалне организације туженог тужиоцу је престало упућивањем на рад код другог послодавца 2009. а тада му је престало и чланство у ИО синдикалне организације туженог. Дана 10.06.2014. године када је потписан овде побијани уговор о раду, тужилац је на основу приступнице поново постао члан синдикалне организације туженог. Тужилац је 29.12.2009. године био изабран за члана већа ССС за Град Зрењанин и више општина за мандатни период од 2010. до 2015, као представник синдикалне организације ДОО Д.А и у мандатном периоду од 2010. до 2015. био је члан Надзорног одбора ССС а од 01.03.2012. и председник Надзорног одбора ССС В за мандатни период од 2010. до 2015. године. За скеретара већа ССС за Град 3 и за више општина тужилац је изабран 23.04.2014. године а по функцији је уједно био члан већа и председништва већа ССС В. Од 31.07.2014. тужиоцу мирују права и обавезе на раду и по основу рада због обављања професионалне функције у већу ССС за Град 3 и више општина.

Тужилац је водио радни спор против туженог ради утврђења ништавости анекса уговора о раду који је тужилац закључио са туженим 01.01.2009. као и уговор о раду из 2007. у којима је тужилац у спору успео (утврђена је ништавост наведених анекса).

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев тужиоца, закључујући да се заштита синдикалних представника не може односити искључиво на синдикалне представнике унутар послодавца јер без поменуте

заштите синдикалних преставнка на разним функцијама у синдикату ван послодавца сам смисао заштите губи своју функцију.

По оцени другостепеног суда синдикални представници уживају заштиту од отказа и неповољнијих услова рада само уколико су у питању синдикални представници код послодавца, а тужилац није указивао да је закључењем наведеног уговора о раду стављен у неповољнији положај у погледу услова рада због обављања његових синдикалних активности. Због тога је одбио тужбени захтев за утврђивање ништавости уговора о раду и распоређивање на одговарајуће радно место.

Становиште другостепеног суда је правилно.

Према члану 188. Закона о раду послодавац не може да откаже уговор о раду нити на други начин да стави у неповољан положај представника запослених за време обављања функције и годину дана по престанку функције, ако исти поступа у складу са законом, општим актом и уговором о раду и то, између осталог, именованом или изабраном синдикалном представнику чији број се утврђује колективним уговором односно споразумом синдиката са послодавцем.

По Конвенцији МОП-а број 135 о заштити и олакшицама које се пружају представницима радника у предузећу чланом 1. прописано је да представници радника у предузећу уживају ефикасну заштиту од сваког поступка који је штетан за њих, укључујући и отпуштање, због њиховог статуса или активности као представника радника или чланства синдиката или учешћа у синдикалним активностима, ако поступају у складу са важећим законима или колективним споразумима или другим заједничким договореним аранжманима. У члану 3. исте Конвенције прописано је да се под изразом „представници радника“ означавају лица која су националним законима или у пракси призната као таква без обзира на то да ли су: а) синдикални представници односно представници које је именовано или изабрао синдикат или чланови тих синдиката или б) изабрани представници односно представници које су слободно изабрали радници предузећа у складу са одредбама националних закона или прописа или колективних споразума, чије функције не обухватају активности које су признате као искључиви прерогатив синдиката у одговарајућој земљи. Идентичне одредбе садржи и Препорука МОП-а 143 о радничким представницима.

Чланом 115. став 1. Посебног колективног уговора за делатност пољопривреде, прехранбене, дуванске индустрије и водопривреде Србије („Службени гласник РС“ број 11/2011) прописано је да су овлашћени представници запослених у смислу овог колективног уговора: 1) председник синдиката код послодавца; 2) именовани или изабрани синдикални представник; 3) члан савета запослених; 4) представник запослених у управном одбору послодавца; 5) представник запослених у надзорном одбору послодавца; 6) представних запослених за безбедност и здравље на раду.

Имајући у виду да се тужилац не може сматрати синдикалним представником запослених код туженог на основу цитираних прописа (потписивање приступнице синдикату не значи и својство изабраног члана) то се на њега не може примењивати споразум између синдиката код туженог и туженог у погледу заштите именованих синдикалних представника јер тужилац није синдикални функционер синдиката код туженог (то својство му је престало 09.06.2009. године када му је верификован престанак чланства у одбору синдиката, а заштиту по овом основу могао је уживати још годину дана од наведеног датума).

По правилној оцени другостепеног суда тужилац није у неповољнијем положају у погледу услова рада јер је по истеку радног односа код другог послодавца код кога је био упућен, искористио право да се врати на рад код туженог и са њим закључио нови уговор о раду. Поред свега наведеног није могуће упоређивање нове позиције (побијани уговор из 2014. године) са ранијом позицијом (уговор из 2007. године).

Промена назива радног места и утврђивање коефицијента који је мањи од коефицијента на претходном радном месту, не води утврђењу ништавости закљученог уговора о раду.

Решењем туженог од 31.07.2014. године одређено је да тужиоцу мирују права и обавезе на раду и по основу рада док траје обављање његове функције, услед чега је неоснован захтев тужиоца да га тужени распореди на одговарајуће радно место због чега је овај део захтева правилно одбијен од стране другостепеног суда.

Имајући у виду да цитиране одредбе Конвенције МОП-а 135, Закона о раду и члан 115. Посебног колективног уговора за делатност пољопривреде, прехранбене, дуванске индустрије и водопривреде Србије („Службени гласник РС“ број 11/2011) заштиту пружају само представницима код послодавца (запослени који је на некој од функција у синдикату ван послодавца посебну заштиту може уживати само ако је истовремено и синдикални представник код послодавца), што тужилац није, нису основани ревизијски наводи којима се указује на погрешну примену материјалног права.“

(Сентенца из пресуде Врховног касационог суда Рев1 11/2020 од 10.3.2021. године, утврђена на седници Грађанског одељења од 7.12.2021. године)